

Bielsko-Biała pod hasłem *Miasto Splotów* oficjalnie potwierdziło swoją kandydaturę do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury na 2029 rok. 14 września wiceprezydent miasta Adam Ruśniak oraz naczelnik Wydziału Kultury i Promocji Przemysław Smyczek złożyli ofertę konkursową (bidbook) w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie. Zgodnie z procedurą zostały wysłane także wersje w języku polskim i angielskim w formie elektronicznej. Wnioski aplikacyjne będą oceniane przez panel niezależnych ekspertów, który składa się z dziesięciu osób wyznaczonych przez Parlament Europejski, Radę UE, Komisję Europejską i Komitet Regionów, a także dwóch specjalistów wyznaczonych przez MKiDN. Pod koniec października nastąpi spotkanie preselekcyjne i rozmowy konkursowe z przedstawicielami miast kandydujących. Panel ekspertów uzgodni krótką listę miast wybranych do kolejnego etapu – selekcji finałowej, zaplanowanej wstępnie na połowę 2024 r. Inni polscy kandydaci do tytułu ESK to: Bydgoszcz, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Kielce, Kołobrzeg, Lublin, Opole, Płock, Pszczyna, Rzeszów i Toruń, w sumie dwanaście miast.

Europejska Stolica Kultury jest jednym z najważniejszych programów Unii Europejskiej w zakresie kultury, tytuł ten przyznawany jest od 1985 roku. Europejskimi Stolicami Kultury 2023 są: Veszprém na Węgrzech, Eleusis w Grecji i Timișoara w Rumunii. Obecnie coraz częściej nie są to duże i znane miasta, ale miejsca z potencjałem, które mają pomysł, jak kreatywnie się rozwijać. **W roku 2029 Europejską Stolicą Kultury zostanie jedno miasto polskie i jedno szwedzkie.** Dotychczas dwa polskie miasta świętowały zdobycie tytułu: Kraków w 2000 roku oraz Wrocław w 2016 roku.

Czym jest tytułowe *Miasto Splotów*?

Bielsko-Biała wywodzi swój pomysł na hasło i program z tradycji włókienniczej, która przez lata pomyślnie kształtowała okoliczną przestrzeń i losy bielszczan. *Miasto splotów* to dzisiaj metafora oznaczająca kreatywne miejsce spotkań ludzi i pomysłów. Splotają się ze sobą Bielsko i Biała (jedyne kandydujące dwumiejsce), historie pogranicza, miasto i góry, kultura i natura, tradycja i nowoczesność, energia i odwaga młodych oraz doświadczenie i mądrość starszych, wyznania: katolickie, protestanckie, prawosławne i judaizm, a także doświadczenia bielszczan z historią innych miast europejskich. To wspólna przestrzeń osób, które wybrały Bielsko-Białą jako miejsce do życia. *Miasto Splotów* jest głosem mieszkańców, którzy w ankietach, konsultacjach i podczas spotkań opowiedzieli o swoich marzeniach i aspiracjach, ale też o problemach i potrzebie zmian. Bielszczan rozpiera duma z miejsca, w którym żyją, ale równocześnie dostrzegają wyzwania, stanowiące często element globalnych doświadczeń: wojny, migracji, pandemii, katastrofy klimatycznej, nierówności czy kryzysu wartości. **Dlatego nadrzędnym celem *Miasta Splotów* jest osiągnięcie dobrostanu, czyli zadowolenia w różnych dziedzinach życia – poprzez działania kulturalne i artystyczne oraz podejmowanie w nich tematów ważnych dla nas samych, dla społeczeństwa i otoczenia.** Ważną częścią programu jest zwrócenie uwagi na zdrowie psychiczne – zarówno dzieci, młodzieży, jak i osób starszych, a także próba zadbania o nie dzięki ofercie kulturalnej (m.in. przez wzmacnianie relacji społecznych i budowanie wspólnoty, obcowanie ze sztuką, bliskość z naturą czy zwrócenie uwagi na zagrożenia przestrzeni wirtualnej: fakenewsy, cyberbezpieczeństwo, filtry zakłamujące rzeczywistość i naukę jak sobie z nimi radzić). Dobrostanu potrzebują mieszkańcy całej Europy – pomimo niezwykle dynamicznego rozwoju i zasobów, którymi dysponujemy, tak trudno go dzisiaj osiągnąć. **Projekty zaplanowane w ramach *Miasta Splotów* łączą kulturę z innymi dziedzinami życia i odnoszą się do ważnych pojęć i wartości, takich jak: wspólnota, wolność, tożsamość, wyobraźnia, wiedza, umiejętności, natura, przestrzeń miejska oraz przestrzeń cyfrowa.**

Dlaczego i po co kandydujemy?

Europejska Stolica Kultury to przez cały zwyczajny rok (2029 dla Polski) liczne wydarzenia: koncerty, wystawy, spektakle, interwencje artystyczne w przestrzeni miasta, czyli wspólne świętowanie. To skuteczna promocja miasta w Polsce i na skalę europejską. To większa atrakcyjność regionu dla turystów, więc lepsze przychody dla branży gastronomicznej, hotelarskiej i eventowej, a także wzrost potencjału inwestycyjnego. Ale nie tylko. **To przede wszystkim możliwość rozwoju miasta dzięki kulturze i proces zmian, które zostały zainicjowane już na etapie kandydowania do tytułu.** Równolegle z decyzją o starcie w konkursie uruchomiono prace nad przygotowaniem dokumentu Strategii Rozwoju Kultury Bielska-Białej do 2030 roku. Zjednoczyły się lokalne środowiska artystyczne, architektki, sektor kultury z biznesem, spotkali się przedstawiciele osób ze szczególnymi potrzebami

oraz grup wykluczonych, chęć zaangażowania wyrazili młodzi. **Mieszkańcy Bielska-Białej na tle innych kandydujących miast wykazali się niezwykle wysokim zaangażowaniem.** Przez stronę www.bb2029.com wpłynęło ponad 100 pomysłów do zrealizowania w ramach ESK, drugie tyle projektów zostało zgłoszonych przez Radę Programową oraz podczas spotkań w ramach przygotowywania aplikacji konkursowej. Część z nich jest już wdrażana w formie prototypów, niektóre mają szansę realizacji, nawet jeśli Bielsko-Biała nie przejdzie do kolejnego etapu zmagania. Istotnym celem planowanych działań jest m.in. poprawa dostępności do miejskiej przestrzeni i możliwość pełnego korzystania z oferty kulturalnej różnych grup wiekowych i społecznych oraz osób z niepełnosprawnościami. W celu realizacji przygotowanego programu artystycznego nie jest planowana budowa dodatkowej infrastruktury poza tą, która była już przewidziana w planach rozwoju miasta, m.in. Pedanterii, czyli kompleksu wielofunkcyjnej przestrzeni kulturowej oraz nowej siedziby Teatru Lalek Białaluka.

W programach Europejskich Stolic Kultury odnaleźć można próby zmierzenia się z aktualnie dominującymi problemami – wspólnymi dla wszystkich mieszkańców Europy, niezależnie od miejsca zamieszkania. Bardzo ważną kwestią są zagrożenia wynikające z katastrofy klimatycznej. Bielsko-Biała dzięki swojemu położeniu i bliskości gór jest w dość komfortowej sytuacji, co nie oznacza, że nie musimy czuć się odpowiedzialni za kształtowanie dobrych nawyków. Chcemy zadbać o rzekę, co podkreślali mieszkańcy zgłaszający swoje projekty w ramach ESK, a także troszczyć się o bioróżnorodność regionu. **Wśród oferty Miasta Splotów nie brakuje pomysłów na wykorzystanie nowoczesnych technologii i sztucznej inteligencji, które dają możliwość nie tylko projektować przyszłość, ale także nawiązywać do naszego dziedzictwa.** W projekcie *Porzucone miasto* w formie multimedialnej wystawy (poprzedzonej badaniami archeologicznymi) przedstawiona zostanie historia pramiasta – dzięki VR i AR będziemy w stanie zrekonstruować wygląd dawnego grodziska i pokazać, jak niegdyś wyglądało tam życie. W bidbooku czytamy też o projekcie *Mistrzowie Rzemiosł*, będącym ukłonem w stronę tradycji. To odpowiedź na masową, szkodliwą dla środowiska produkcję, zanik umiejętności rzemieślniczych, a wręcz zjawisko nazywane ginącymi zawodami i zachęta do odkrywania potencjału rzemiosła, dostrzegania korzyści płynących z kreatywnego działania, a także rozwijania praktycznych umiejętności. Na początek planowane są stałe warsztaty poświęcone rzemiosłom teatralnym, które docelowo mają szansę przekształcić się w szkołę rzemiosł teatralnych. Bielscy mistrzowie lalkarstwa, perukarstwa, stolarki i innych fachów będą uczyć chętnych z całego świata tworzenia różnych elementów wykorzystywanych w sztuce teatralnej. W bidbooku w kilku miejscach podkreślona została rola edukacji – zarówno tej do kultury (warsztaty, dyskusje, konferencje – otwarte dla mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży), ale też stworzenie programu podnoszenia kwalifikacji pracowników sektora kultury (prowadzonego przez samorząd jak i niezależnego).

Bielsko-Biała nawiązało też nowe owocne kontakty międzynarodowe, które z pewnością chce podtrzymywać, uczestnicząc w projektach i programach międzynarodowych. Jednym z nich jest zainicjowana przez nasze miasto *Sieć Martwych Ulic*, która ma zająć się wsparciem rozwoju sztuki miasta jako środka ożywiającego opustoszałe i zaniedbane ulice, a nawet dzielnice. Udział w projekcie potwierdziły już Helsinki oraz Kopenhaga, trwają rozmowy z pięcioma potencjalnymi partnerami (Belfast, Leeds, Essen, Wiedeń, Żylna). Na profilach mediów społecznościowych BB2029: www.facebook.com/bb.esk2029, www.instagram.com/bielskobiala2029 będą udostępniane informacje o naborach dla twórców i instytucji kultury do międzynarodowych projektów artystycznych, w których bierze udział Bielsko-Biała.

Europejska Stolica Kultury stwarza możliwość rozwoju nie tylko miastu zwycięskiemu, ale też wszystkim kandydatom oraz ich partnerom i sponsorom, już na etapie przygotowań. Bielsko-Biała chce kontynuować rozmowy, rozwijać kontakty międzynarodowe i pracować nad zaproponowanymi rozwiązaniami, aby poprzez kulturę budować dobrostan mieszkańców, tworzyć lepszą przestrzeń do życia i być miastem przyjaznym dla gości z Europy.

Kontakt dla mediów:

Rafał Sakowski

email: esk@bb2029.com